

dedínskej hudby bolo pre mňa mimoriadne dôležité lebo mi umožnilo úplne sa oslobodiť od nadvlády durového a molového systému. Prevažná časť zozbieraných melódii je stavaná na starogréckych, ba aj starších toninách. Dokázalo sa, že staré, už nepoužívané stupnice nestratili na svojej životnosti. Ich oživenie prinieslo aj nové harmonické vplyvy." Silný je v Bartókovej hudbe aj prejav rytmický a vo formovej výstavbe rozvíja novým spôsobom mnohé staršie zvyklosti. Stále si vedel zdôvodniť životnosť svojej práce i ďalekosiahle umelecké vývoje. Jeho skladby sú zaujímavé nielen melodikou, ale aj veľkou rytmickou energiou a celkovou harmonickou kostrou, ktorá zostáva tonálna. O máloktorom skladateľovi tej doby tak priliehavo platí, že vedecky si stále zdôvodňoval životnosť svojej práce. Uprostred spoločnosti obracal pozornosť k prostému človeku, k jeho ľudovým hudobným výtvorom. Bartók bol jedným z najzložitejších umelcov, ktorý vyrástol na križovatke niekoľkých národných kultúr, ktoré však predstavil vo svojej rýdzej hudobnej dielni. Bol človekom pevného charakteru, poznajúcim i v temných dobách len pravdu a túžiacim obhajovať ju. Jeho bojovnosť a úprimnosť bola nepríjemná pre ľudí, bojacích sa odrazu sveta, podávaného s ozajstnou skutočnosťou a pravdivosťou. V roku 1940 sa objavil v tlači jeho posledný rozhovor pred odchodom z vlasti, v ktorom hovorí o svojej skladbe Mikrokosmos. „Prácou na tejto skladbe som sa začal zaoberať v lete roku 1932. Vtedy vzniklo asi 40 skladieb. V rokoch 1933—34 vzniklo opäť asi 40 skladieb a v ďalších rokoch asi 20 skladieb. Konečne v roku 1938 ich bolo okolo 100, ale stále som v nich videl nejaké nedostatky, ktoré som odstraňoval a nahrádzoval novými. Skladby v prvých 4. zväzkoch vznikli preto, aby v nich deti a dospelí našli skladbičky podľa stupňa obťažnosti." K praktickému vyskúšan'iu sa našla domáca príležitosť. V roku 1933 jeho syn Peter naliehal, aby ho učili hrať na klavíri. Bartók uvažoval o veľkom a smelom rozhodnutí a začal pristupovať k tejto neobvyklej úlohe. Domnieva sa, že spomínané skladby plne vystačili pri klavírnej výuke jeho syna. Hudobný materiál posledných dvoch zväzkov ukazuje, ako ďaleko sa dostal Bartók, čo sa týka stupňa obťažnosti. Skutočnosť, že aj on ich často zaraďoval do programu svojich koncertov ukazuje, že tieto skladby už nemali len učebný význam, ale že boli ďalej, než predpokladala klavírna škola. Vo všetkých šiestich zväzkoch išlo mu tak ako vo všetkých pedagogických prácach predovšetkým o muzikálne zameranie a až na druhom mieste o výchovu k virtuozite.

Slovenská sonáta pre husle a klavír, opus 40 prof. Rudolfa Macudzinského, zaslužilého umelca je venovaná prof. Tiborovi Gašparkovi a vyjadruje vo svojich troch častiach typické črty krajo- vých oblastí Slovenska s náznakmi citácie ľudových motívov: I. časť (Malacky), II. časť lyrické stredné Slovensko a III. časť vo forme východoslovenského tanca. Skladba odznela doteraz na koncertoch v Brne (interpret Gašparek), v Sôfil (Nedelčeva) v Budapešti (T. Bisztriczky) a je nahraná Symfonickým orchestrom Čs. rozhlasu v Bratislave. — Slovenská sonáta patrí medzi úspešné diela komornej hudby zo stredného obdobia tvorby prof. Rudolfa Macudzinského.

la.

Nasledujúci - tretí koncert VI. abonentného cyklu

Streda 31. marca 1976 o 19.30 hod.

*Pre stálych abonentných návštevníkov
prémiový koncert!*

KOMORNÝ VEČER

Účinkujú:

ELENA HANZELOVÁ
soprán

EUDMILA KOJANOVÁ
klavír

SAMUEL KOVÁR
klavír

PAVEL NOVOTNÝ
klavír

VLASTIMIL TICHÝ
klavírny doprovod

Amg 228/10

ŠTÁTNA FILHARMÓNIA KOŠICE KONCERT

venovaný 95. výročiu narodenia
Bélu Bartóka

Účinkujú:

TIBOR BISZTRICZKI

husle

ALBERT SEBESTYÉN

klavír

Budapešť

Streda 24. marca 1976 o 19.30 hodine

Dom umenia

PROGRAM:

Georg Fr. Händel

Sonáta A dur
Andante
Allegro
Adagio
Allegro

Franz Liszt

Duo v štyroch častiach (Sonáta pre husle a klavír) na podklade témy Chopinovej Mazurky cis mol, op. 6, č. 2
Moderato
Tema con variazioni
Allegretto
Allegro con brio
Československá premiéra

Béla Bartók

Ostinato
Alikvótné tóny
V ľudovom tóne
Šesť tancov v bulharskom rytme
(Z cyklu klavírnych skladieb „Mikrokozmos“)

Rudolf Macudzinski

Slovenská sonáta, op. 40
Allegro
Moderato rubato
Molto vivace

Prof. TIBOR BISTRICZKI študoval na Hudobnej akadémii Franza Liszta v Budapešti v triede profesora J. Hubaya. Je nositeľom štátneho vyznamenania „Za socialistickú kultúru“, čestným členom Európskej spoločnosti Franza Liszta v Maďarsku. Okrem početných vystúpení na domácich koncertných pódioch koncertoval v Rakúsku, NDR, NSR, Taliansku, Bulharsku, Juhoslávii a ČSSR. Premiérovu uviedol niektoré diela J. Haydna v Budapešti a A. Vivaldiho v Berlíne. So zameraním sa venuje interpretácii diel Fr. Liszta, a spolu s A. Sebestyénom i slovenským hudobným dielom. Zaslúžil sa o zozbieranie a systematické usporiadanie takmer všetkých Lisztových pôvodných skladieb pre husle a klavír — ako v Európe, tak aj v USA.

ALBERT SEBESTYÉN je absolventom Hudobnej akadémie Franza Liszta. Od roku 1956 pôsobí na konzervatóriu Bélu Bartóka v Budapešti. Pravidelne vystupuje na koncertných pódioch. Spolupracuje s huslistom profesorom T. Bistriczky, kontrabasistom profesorom L. Montágom a s viacerými komornými orchestrami. Súčasne sa venuje štúdiu diel skladateľov 20. storočia. Uviedol premiéry diel P. Hindemitha, A. Hába, H. Röttgera a iných. Koncertoval vo viacerých európskych štátoch.

Ako erudovaný muzikológ bol v posledných rokoch pravidelným hosťom Bratislavských hudobných slávností, kde sa zoznámil s poprednými osobnosťami hudobného života.

G. F. HÄNDEL (1685—1759). Je spolu s J. S. Bachom predstaviteľom hudobného baroka. Zvláštny zmysel pre syntézu hudobných kultúr, ktorými prešiel, spôsobil, že vo svojich vrcholných dielach mohol geniálne spojiť všetko, čo mu dala hudba nemecká a talianska. Zachoval si však pritom predovšetkým zmysel pre hlbokú a oduševnenú melódiu, farebnú inštrumentáciu a vynikol ako majster skladobnej výstavby. Svojím dielom predstavuje dokonalú syntézu dvoch hudobných typov vrcholného baroka. Jeho sonáty sú síce na okraji jeho mohutného skladateľského odkazu, no aj napriek tomu odrážajú podstatné znaky Händlových kompozičných prác. Ich neobyčajne silné a hlboké vyznanie je výsledkom prevahy melodických princípov. Život Händla patrí k jedným z najzaujímavejších a na časté zvraty najbohatších životov hudobných skladateľov. Koľkokrát po veľkých víťazstvách jeho umenia ho nepriatelia dokázali rôznymi intrigami zraziť, aby jeho osobité a veľké majstrovstvo urobilo miesto priemer-ným skladateľom. Vždy sa však dokázal vynoriť

mohutným tvorivým rozmachom. Jeho umenie má láskavo usmievavú, humorne hravú a citlivo nežnú tvár, čo nám prezrádza predovšetkým hudba komorná. Tu odhaľuje svoje rúcho, aby mohol aspoň na chvíľu pozerať na to všetko dojímavé ľudské, bez čoho by ani veľká osobnosť nebola možná.

FR. LISZT (1811—1886). Všestrannosť Lisztovho talentu sa prejavila skladateľsky, interpretačne, spisovateľsky a organizačne a vyvíjala sa v priaznivo výhodných podmienkach, ktoré ho doviedli skladateľsky i ľudsky na vysoký stupeň. Liszt bol mimoriadne citlivý a vnímavý a správne dokázal všade odhadnúť rýdže hodnoty. Dokázal vytvoriť nové spoločenské a v divadle umelcké strediská nového umeleckého hnutia. Od viacerých skladateľov prevzal mnohé hudobné podnety a ako klavirista v obľúbených dobových parafrázach najlepšie ukázal, ako široko sa dokázal vtesnať do sféry cudzej tvorby a ako z nej, i keď mu bola cudzia, vedel vyťažiť jej bohatstvo. Len tak sa stalo, že obsiahol v sebe niekoľko národných hudobných kultúr a pristúpil k prenikaniu i do najväčších problémov, ktoré ľudská kultúra vytvorila. Má rozhodujúci vplyv na rozvoj novej klavírnej techniky, na vývoj hudby a veľmi účinne pôsobil na vznik národných hudobných škôl. Jeho hra mala nezrovnateľný lesk a široko odstupňovanú dynamiku pre veľkú koncertnú sieň. V hudbe našiel prenikavú a výraznú cestu k svetu hmotnému, z ktorého vyberá motívy pre svoje diela nielen symfonické, ale aj klavírne. Zo skladieb fantastických a virtuózných sa poučil o možnosti účinku voľne koncipovanej melódie. Melodický výraz Liszta má romantický charakter, melodická línia prechádza bohatými moduláciami, neustále sa vracia v nových variantoch jednoduchých, ale aj zložitých a duchaplných. Z tém iných autorov dokázal vytvoriť diela, v ktorých sa do popredia dostáva zložka virtuózna, poukazujúca jednoznačne na jeho veľkú technickú vybavenosť. Aj keď takéto kompozičné prejavy boli pomerne rozšírené, u Liszta sa dostali na vrchol nielen technickej dokonalosti, ale aj kompozičného majstrovstva. Liszt v nich prenikol do novej hudobnej problematiky a záručne ju vrátil poslucháčovi.

B. BARTÓK (1881—1945). Patrí k tým skladateľom, ktorého šírka a hĺbka vedomostí mu dovoľovala zasahovať do najrozmanitejších hudobných žánrov a do folkloristiky, pričom vo všetkom dosiahol mimoriadny stupeň dokonalosti. Jeho svojský skladateľský prejav vyšiel z poznania ľudovej hudby. Sám o tom hovorí: „Štúdium a spoznanie